

מימון ובנקאות

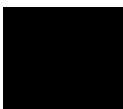
עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

משרד גורניצקי | מאי 2021

חברות וחברים יקרים,

אנו שמחים להציג בפניכם את הניוזלטר המשפטי בתחום המימון והבנקאות עבור חודש **מאי 2021**. העדכון כולל סקירה תמציתית של החקיקה, הרגולציה והפסיקה המרכזיים לחודש זה בתחום המימון והבנקאות.

עו"ד אלי אליה, ראש תחום בנקאות ומימון
וצוות הניוזלטר המשפטי



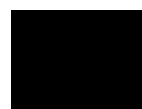
עדכוני חקיקה

1. פורסם תזכיר חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 5) (הוראת שעה לעניין מינוי נאמן – הארכת תוקף), התשפ"א-2021 (מיום 27.05.2021)

עדכון יחסית טכני אך בנושא 'טעון' - תזכיר החוק מבקש להאריך את הוראת השעה הקבועה בסעיף 376א לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018, אשר מאפשרת מינוי נאמן שלא מתוך רשימות הנאמנים שגיבשו בהליך רב-שלבי כפי שנקבע בתקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי (כללים לעניין גיבוש רשימת נאמנים), התשפ"א-2021. תקופת תוקפה של הוראת השעה הוארכה **עד לסוף שנת 2021**.

2. פורסמה טיוטת תקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי (אגרות)(הוראת שעה)(תיקון), התשפ"א - 2021 (מיום 28.05.2021)

תקנות האגרות בהליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 צפויות לפקוע, לפיכך מוצע לעגן את הוראת השעה כהסדר קבע במספר שינויים. ראשית, הפחתת סכום האגרה המשולמת בעד בקשה לצו לפתיחת הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי ל-1,400 שקלים חדשים (עד כה - 1,600 שקלים חדשים). עוד מוצעים תיקונים הנוגעים להסדרי גביית אגרות אשר בעת חקיקת הוראת השעה טרם בשלה העת להסדרים, למשל, אגרות שיוטלו על מועמדים בהליך לגיבוש רשימת נאמנים (בגין הגשת בקשה, ריאיון, בחינה והשגה) וכן אגרה בעד הגשת תביעת חוב מתוקנת כאשר הדבר נדרש מאת הנאמן משום שתביעת החוב לא כללה את כל המסמכים והפרטים הנדרשים לפי סעיף 210(ו) לחוק, וזאת במטרה לתמרץ נושים להגיש את תביעותיהם באופן מלא ומדויק ולהקל על הנאמנים מפניות חוזרות והשלמות.



עדכוני רגולציה

1. הודעת רשם החברות על רישום חברה באופן מקוון ללא צורך באימות מסמכי תקנון והצהרות על ידי עורך/ת דין (מיום 04.05.2021)

המשך נפלא של 'המהפכה המקוונת' בישראל. בהתאם לתיקון מספר 34 לחוק החברות (רישום חברה באופן מקוון) התש"ף-2020 ולתקנות החברות (דיווח, פרטי רישום וטפסים) (תיקון) התשפ"א-2021, ניתן לבצע רישום חברה באופן מקוון ללא צורך באימות המסמכים. בשירות זה, ייערך התקנון באופן מובנה ומקוון בהתאם לנתונים שהוקלדו בבקשה לרישום החברה. כמו כן ייערכו באופן מקוון הצהרות בעלי המניות והדירקטורים. ניתן יהיה לאשר את הבקשה, את התקנון, ואת הצהרות בעלי המניות והדירקטורים באופן מקוון מבלי צורך לצרף את המסמכים וההצהרות כשהם מאומתים וסרוקים.

2. מכתב המפקח על הבנקים בנושא קידום הבנקאות הפתוחה (מיום 10.05.2021)

המפקח על הבנקים הוציא מכתב בנושא הבנקאות הפתוחה לכלל הרגולטורים הפיננסיים במשק, הכולל הוראות רגולטוריות החלות על הבנקים וחברות כרטיסי אשראי. זאת, על מנת לקדם את רפורמת הבנקאות הפתוחה ולקבוע רגולציה לניהול סיכונים אשר תחזל על פעילות הגופים המפוקחים על ידם בקשר עם רפורמת הבנקאות הפתוחה אשר במסגרתה צדדים שלישיים יקבלו גישה למידע בנקאי בהסכמת הלקוח. יש לציין, כי פנייה זו נעשית על רקע העיכוב בתהליכי החקיקה (חוק ההסדרים) שעתידיים להסדיר את פעילות אותם גופים אשר יקבלו גישה למידע הפיננסי של הלקוחות.

במסגרת המכתב, המפקח על הבנקים מציין כי הרפורמה יצאה לדרך מתוקף הוראת נב"ת 368 – "יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל" ולפיכך חובת הנגשת המידע תחזל רק על הבנקים בשלב הראשון ועל חברות כרטיסי האשראי החל מהשלב השני. משמעות הדבר היא כי תכלית הרפורמה בהגדלת התחרות באמצעות כניסתם של שחקנים חדשים לתחום אינה מתגשמת שכן השיתוף במידע בשלביו הראשונים מתקיים בין הבנקים וחברות כרטיסי האשראי בלבד, כך שלמעשה לא נוצר שיתוף במידע עם צדדים שלישיים.

3.

ועדת ההיגוי של בנק ישראל להנפקה אפשרית של שקל דיגיטלי מפרסמת דוח לציבור (מיום

11.05.2021)

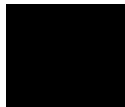
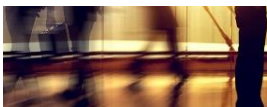
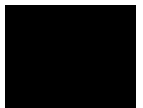
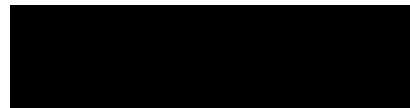
ועדת ההיגוי של בנק ישראל פרסמה דוח לציבור לגבי הנפקה אפשרית של שקל דיגיטלי, בדומה למחקר להנפקת מטבעות דיגיטליים המתבצע על-ידי בנקים מרכזיים בעולם, אשר מטרתו ליצור אלטרנטיבה בטוחה לאמצעי התשלום בעידן הדיגיטלי ולשמור על היציבות הפיננסית והריבונות המונית. ככל שבנק ישראל ינפיק שקל דיגיטלי הוא יישא ריבית אפס ויחס ההמרה יהיה 1:1 עם שקל מזומן או שקל בחשבון הבנק. כמו כן, הגישה למטבע הדיגיטלי תחייב רישום והזדהות, דבר אשר יספק יציבות וודאות כלכלית לעומת התנודתיות של המטבעות הקריפטוגרפים.

המתווה יפעל באופן הבא: בנק ישראל יספק את השקלים הדיגיטליים ל"ספקי שירותי תשלום" (כדוגמת בנקים, חברות כ"א, פינטק), משקי הבית ובתי עסק יבצעו את פעולות התשלום בשקל דיגיטלי באמצעות אותם ספקי תשלום. בנוסף לכך, המעבר לשקל דיגיטלי עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה לצמצום השימוש במזומן ולמאבק ב"כלכלה השחורה".

4.

דיווח לכנסת על יישום הוראות חוק נתוני אשראי (מיום 23.05.2021)

בהתאם לסעיף 113 לחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016, נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון, הגיש לוועדת הכלכלה דוח על יישום הוראות חוק נתוני אשראי אשר קובע הסדר לשיתוף נתוני אשראי בישראל. במסגרת הדוח עולה כי ישנה מגמה כללית חיובית של הרחבת היצע האשראי הצרכני. כמו כן, נבחנה ההשפעה של הקמת מאגר האשראי על קשרי הבנק עם לקוחותיו ונמצא כי לאחר הקמת המאגר חלה ירידה בריביות על הלוואות צרכניות ללקוחות שניהלו חשבון עו"ש בבנק אחד ("לקוח שבו") ביחס ללקוחות המנהלים מספר חשבונות עו"ש בבנקים שונים. לפיכך, ישנה אינדיקציה ראשונית לכך ששיתוף הנתונים במסגרת מאגר האשראי מוביל לצמצום הפערים במחיר האשראי.



עדכוני פסיקה

מחוזי

1.

חדלת 11925-04-20 – בגיר גרופ בע"מ נ' הממונה על חדלות פירעון מחלקת תאגידים (בית

המשפט המחוזי בבאר שבע, כבוד השופט יעקב פרסקי, ניתן ביום: 3 במאי 2021)

השורה התחתונה:

בית המשפט מחדד, כי קיזוז במצב של הליך פירעון לפי הוראות סעיפים 255 ו-256 לחוק חדלות הפירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 ("החוק") מחייב בחינה דווקנית ומצמצמת הנובעת מעיקרון השוויון שבין הנושים, ומטיל על מבקש הקיזוז את החובה להוכיח כי: (1) חובות החייב והנושה "כרוכים זה בזה"; ו-(2) ההסתמכות על זכות הקיזוז היא חלק ממהלך העסקים הרגיל ההדדי.

פסק הדין בקצרה:

- לבגיר גרופ בע"מ ("בגיר") ניתן צו לפתיחת הליכים ומונה נאמן. הנאמן הגיש בקשה לביטול פעולת קיזוז שערכה חברת הביטוח כלל ביטוח כלל אשראי בע"מ ("כלל אשראי"), ללא אישור ביהמ"ש, בטענה שלא עומדת לכלל אשראי זכות קיזוז כאמור.
- ברקע הדברים (ולאחר שפיטנו אותם לנוחיותכם), ישנן שתי עסקאות שבוטחו על ידי כלל אשראי. בעסקה הראשונה: בגיר רכשה מכלל אשראי ביטוח אשראי למכירת סחורות ושירותים לחברת Brooks Brother Far East LTD ("**חברת ברוקס**"). חברת ברוקס נקלעה להליכי חדלון פירעון כך שלכלל אשראי נוצרה חבות לתשלום תגמולי הביטוח לבגיר (למעשה – לחברת הפקטורינג שרכשה את החשבונות מבגיר) ("**העסקה הראשונה**"); בעסקה השנייה: עסקה מאוחרת לעסקת ברוקס, במסגרתה נטלה בגיר הלוואה מבנק מזרחי לצורך מימון משלוח יבוא/רכש, כאשר בנק מזרחי בוטח על ידי כלל אשראי ביחס לאשראי האמור ("**העסקה השנייה**"). בשל כניסת בגיר להליכי חדלות פירעון, בנק מזרחי פנה לכלל אשראי לקבלת תגמולי הביטוח, ועם קבלתם – המחזה את זכותו כלפי בגיר לכלל אשראי. כלומר, נוצרה זכות לכלל אשראי כלפי בגיר.
- לאור ההמחאה, הגישה כלל אשראי תביעת חוב לממונה ("**תביעת החוב**"). במסגרתה צוין כי היא נושה כללית, ללא כל בטוחה בכספי התגמולים ששולמו לבנק. לאחר מכן שלחה הודעה על כוונתה לבצע קיזוז של הסכום המגיע לבגיר ממנה בשל העסקה הראשונה אל מול הסכום שמגיע לה מבגיר בגין העסקה השנייה, ובהמשך, כאמור – אף ערכה את הקיזוז, הלכה למעשה. הנאמן התנגד לפעולת הקיזוז והגיש בקשה לביטולה.
- בית המשפט מצוין, כי קיזוז במצב של הליך פירעון **מחייב בחינה דוקנית ומצמצמת הנובעת מעיקרון השוויון שבין הנושים, ומטיל על מבקש הקיזוז את החובה להוכיח כי הוא עומד בהוראות סעיפים 255 ו-256 לחוק.**
- בהקשר זה, בית המשפט גם מצוין כי סעיף 255(1) לחוק מאפשר לבצע קיזוז בהינתן שחובות החייב והנושה "כרוכים זה בזה" (כאשר הוא מפרש מונח זה בהתבסס על דברי ההסבר לחוק לפיהם מדובר במערכת יחסים כלכלית הדדית בין הצדדים, מערכת שלובה של חובות וזכויות), וכי לפי סעיף 255(2) לחוק נדרשת כלל אשראי להוכיח כי הסתמכותה על זכות הקיזוז בנטילת חובות הדדיים הינה חלק ממהלך העסקים הרגיל שלה.
- 'מן הכלל אל הפרט': בית המשפט מנתח את פרטי העסקאות, מועדן ותצהיר מנכ"ל כלל אשראי בעניין העסקאות האמורות, **ומגיע למסקנה שאין מדובר בחובות הכרוכים זה בזה, היינו חובות של צדדים העורכים ביניהם עסקאות במערכת יחסים כלכלית הדדית שוטפת ונמשכת של חובות וזכויות, וכי לא מדובר על חובות הדדיים במהלך עסקים משותף ונמשך של הצדדים אלא בשתי עסקאות נפרדות ושונות.**
- לפיכך, קובע בית המשפט כי כלל אשראי לא עמדה בנטל להוכחת זכאותה לביצוע קיזוז לפי הוראות סעיפים 255 ו-256 לחוק ועל כן דין בקשת הנאמן להתקבל ודין הקיזוז שבוצע להתבטל.

פטר (מרכז) 18-10-59310 שולה אלכסנדרה קורן נ' כונס נכסים רשמי תל אביב (בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, כבוד השופטת מרב בן-ארי, ניתן ביום: 2 במאי 2021)

השורה התחתונה:

בית המשפט המחוזי שב על פסיקתו העדכנית של בית המשפט העליון לפיה הערת אזהרה בנכס מקרקעין שעניינה התחייבות להימנע מביצוע עסקה, המכונה "הערת אזהרה שלילית" מקנה לנושה מעמד של נושה מובטח שבכוחו למנוע ביצוע כל עסקה במקרקעין, עד אשר ייפרע חובו של החייב כלפיו (ע"א 3042/19 אביחי ורדי, נאמן לנכסי יצחק יפה נ' אלימלך רייכמן (19.12.20)).

פסק הדין בקצרה:

- ביום 4.2.2014 לוותה שולה קורן ("החייבת") 300,000 ₪ מחנן (חונא) גולד ("הנושה") ובהתאם להסכם ההלוואה וכבטוחה להבטחת ההלוואה, החייבת רשמה הערת אזהרה לטובת הנושה בלשכת רישום המקרקעין שעניינה הימנעות מעשיית עסקה בזכויותיה בנכס, מכוח סעיף 126 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, ללא שהתקבל לשם כך אישור הנושה (הערת אזהרה מסוג זה מכונה "הערת אזהרה שלילית"). הצדדים לא התחייבו לרשום בנוסף לכך משכון או משכנתה ובפועל לא בוצע רישום מעבר לרישום הערת האזהרה.
- לאחר דין ודברים בין החייבת לנושה ולנושים נוספים, העבירה החייבת לנושה הצעת הסדר לפיה תשלם לנושים סכום של 255,000 ₪ ואולם הנושה לא העביר עמדתו להצעה. בשל כך, המנהל המיוחד שמונה לתיק ביקש לפעול לקידום הליכי מימוש זכויות החייבת בנכס וביקש להורות על מחיקת הערת אזהרה הרשומה לטובת הנושה על זכויות החייבת בנכס מקרקעין שכן לטענת המנהל המיוחד, רישום הערת אזהרה שלילית לא מקנה לנושה מעמד של נושה מובטח. כמו כן, בהסכם ההלוואה לא הייתה התחייבות לרישום משכנתה או משכון על זכויות החייבת בנכס.
- בית המשפט המחוזי הפנה בפסק דינו לפסיקה שניתנה לאחרונה על ידי בית המשפט העליון (ע"א 3042/19 אביחי ורדי, נאמן לנכסי יצחק יפה נ' אלימלך רייכמן (19.12.20)) בה נקבע ש"הערת אזהרה שלילית" (קרי: הערה שעניינה התחייבות להימנע מביצוע עסקה), מקנה לנושה מעמד של נושה מובטח ולא כטענת המנהל המיוחד.
- במקרה שלנו, מעבר לשאלה שנדונה לעיל, טרם הוכרע על ידי המנהל המיוחד כי אכן קיים כלפי הנושה חוב. נוכח האמור, טרם הכרעה בבקשתו של הנושה למחיקת הערת האזהרה, העביר בית המשפט את שאלת ההכרעה בתביעת החוב של הנושה לידי המנהל המיוחד ובהתאם להכרעה בשאלה זו תינתן ההחלטה בבקשת מחיקת הערת האזהרה.

